

FR

Frøhet og Fred

Nr. 10.

Motto: Tenk selv!

1:44.

Redaksjonen har fått tilsendt følgende artikkel:

FREDEN, SOM KOMMER.

Det blafrer enkelte lys derute
på håpløshetens blåsvarte hav.
Og lysene er de kvinner og menn
som modig ser at det står til dem
om verden skal reddes idag.

Glimtene ute i marenatten
det er de store føringsmenn
som sluttet "si: De andre!
og bøyot ansvaret inn mot seg selv.

Vi er nå like ved å komme ut i dagen og livslyset igjen etter marenatten vi har vært inne i. Idag ser vi land i sikte rett forut; og freden er landet vi støver mot. Men vår oppgave er ikke slutt når krigen er over. Vi må ikke tro at tiden da er inne til å hvile på laurbærene. Hittil har vi måttet gi mere av vår kraft til å motarbeide syke og skadelige krefter enn til å bygge opp skapende verdier. Når krigen slutter, ja begynner det positive arbeidet for alvor. Arbeidet med å skape rettferdige, sikre og frie forhold i landet vårt. Hver og en av oss er med på å bestemme om det skal bli en varig fred eller en kort hvilepause før en ny verdenskrig. Den freden som skal vre, krever noe av hver enkelt, av deg og meg.

Men har det noe å si hva enkeltpersoner som du og jeg gjør? Ja! For samfunnet består nettop av slike som deg og meg. Ingen leder kan beholde sin makt uten støtte hos folket. Når alt kommer til alt, er det din og min innstilling som avgjør samfunnets utvikling. Vi er en del av det store levende fellesskap, og våre handlinger har et ekko som er rikere i klangen enn vi aner. Ord og handlinger kan virke lenge etter at vi selv har glemt dem. Vi må ikke se på oss selv som isolerte enkeltindivider. Alt vi gjør, har betydning. Vi kan gi verdifulle impulser, være med på å åpne øynene på andre, virke oppmuntrende og tjene som veivisere. Det vi gjør, kan huskes av enkelte og gro i dem. Og de kan igjen inspirere nye mennesker. På den måten kan våre handlinger bre seg som ringer i vannet og nå langt videre enn vi noensinne kunne tenkt oss.

Men det er ikke bare de gagnlige handlinger som brer seg, de nedbrytende har samme evnen. Smålighet, hat og hevn forplanter seg like lett. Hat skaper hat - hevn avler hevn. Hat og hevn kan bare berede grunnen for nye kriger og lidelser. Derfor har det så mye å si hva nettop du og jeg gjør.

Men vi har da virkelig god grunn til å hate? Er det ikke helt naturlig og menneskelig, når vi har vært behandlet slik som vi har vært? Har

ikke hat og hevn alltid vært naturlige reaksjoner mot tortur og tvang? Enkelte vil kanskje til og med snakke om plikten til å holde hatets flå brennende.

Jovisst kan vi ha god grunn til å hate. Men skal vi kritikkøst benytte oss av denne vår gode grunn? Vi må forstå at det er midlene vi bruker som bestemmer målene vi vil nå. Virkelig framskritt er frem for alt framskritt i menneskekjærlighet. Vi må bli klar over dette og prøve å gjennomskue hatet i oss selv, så vi kan fri oss fra det. Vi må forakte dårlige systemer, prinsipper og midler. Men istedenfor å hate maktmisbrukerne og voldsmennene må vi forsøke å se på dem som syke, farlige individer. Så lenge krigen varer, må vi stå fast og steilt i vår front mot nazismen og quislingene. Men når freden kommer, må ikke hevngjerrigheten blinde oss.

I fire og et halvt år har vi nå kjempet mot undertrykkelse og terror. Skal vi la den samme naziånd beseire oss selv etter krigen?

Nordmennene har alltid hatt en høy rettsbevissthet. La ikke vår generasjon bryte denne tradisjonen. Krigsforbryterne skal ha sin straff. I en rettsstat må forbryterne alltid straffes, men det er domstolene som skal dømmes dem. Den enkelte må ikke ta seg til rette og gi avløp for sin hevnfølelse. Ganske visst er det noe som heter "hellig vrede". Men den hellige vreden og den fanatiske rettferdighetssans som vi har opparbeidet i disse 4 1/2 år, må brukes positivt til å bygge opp det nye samfunnet. Vi må arbeide for å fjerne enhver form for vold og undertrykkelse i samfunnet. Vi må arbeide for å overvinne egoismen og maktbegjæret i oss selv.

Vi har lært å hate nazismen. La oss derfor ikke gi den ny næring ved uoverlagte og hevngjerrige handlinger. Hvis vi ved freden står der bare med oppsatt hat, fylt av hevntanker mot våre undertrykkere og dem som har gått deres erend her hjemme, så benytter vi nazistenes egne våldsmidler, som uvegerlig må føre til alt som er nedbrytende. Når krigen er slutt, er det ikke om å gjøre at jeg personlig får den hevn jeg ønsker, eller at enhver som har forårsaket lidelse selv skal lide presis like meget. Det som det gjelder, er å skape mulighetene for en varig fred. Det er denne målestokken vi må bruke: Vil dette gagne freden i verden? En slik innstilling betyr slett ikke at vi skal være unnsikne og klappe nazistene på skulderen.

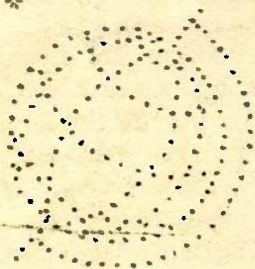
Vi skal være glad når krigen er over, vise oss veidige til friheten vi får og ikke straks gå igang med å legge grunnen til nye lidelser. Når freden kommer, la den ikke bare bety slutten på massemyrderiene. Det er ikke bare nasjonene som skal slutte fred, hver enkelt av oss må arbeide for det samme. Vi kan ikke alle sitte ved rådsbordet og avgjøre freds- betingelsene. Men vi kan være med på å skape den opinion som gir mulighetene for en varig fred. Arbeidervi for fred, rettferdighet og harmoni i våre egne forhold, da er vi samtidig med på å skape en varig verdens- fred.

Vi må være våkne og gjøre andre våkne. En verden av våkne mennesker kan ikke myrde i fleng slik som menneskene gjør nå.

* * *

FRA VERDENS

FRESSEN

ROOSEVELT ELLER DEWEY.

(Fra Spectator, gjengitt av den danske avis Fremtiden)

Det er ikke overraskende at mange europeere betrakter det amerikanske valg med frykt og ængstelse. De frykter uenighet hvor bare en sammenbitt

energi vil være istand til å vinne krigen. De frykter en bitterhet og det fiendskap som patristridighetene framkaller. De oppfatter det som en svakhet at det amerikanske demokrati er slik inrettet at det konstitusjonmessig forordner valg hvert fjerde år. En nasjon i krig, mener de, har ikke råd til å spille tid og krefter på et indre oppgjør. Men de har i virkeligheten urett før valget er tværtimot bevis på at den amerikanske nasjons styrke og de amerikanske institusjoners seikhet og levedyktighet. Dertil kommer at alle de problemer som i særlig grad beskjefliggjør oss her, ikke gir anledning til kontroverser i Amerika.

Dette gjelder først og fremst selve krigsførslen. Deweys valg, president Roosevelt's nederlag, en forandring i kongressens sammensetning, vil ikke øve noen innflytelse på krigens gang. Vi har Deweys egne ord for det. De hanaksepterte å bli presidentkandidat, så han i en tale: Krigsførslen vil ikke bli trukket inn i politikken. En forandring i administrasjonen vil ikke medføre noen forandring i krigsførslen.

Stort sett gjelder det også før utenrikspolitikken hvor begge partier med ønskelig tydelighet har latt forstå at denne gang vil Amerika ikke trekke seg tilbake i et østerskall og spille freden for seg selv og andre. Både demokratene og republikanerne er gått inn for den kollektive sikkerhet basert på et folkeforbund som stort sett vil bli ledet av de fire stormakter, men hvor også de mindre land har adgang til en plass i rådet. Republikanerne vil gjerne under valget fremtre som de små nasjoners riddersmen og beskylder Hull for å drive maktpolitikk. Denne linjen gjelder kanskje de mere kyniske islasjonister som forsøker å gi idealene et så høytilflyvende preg at de ikke vil kunne virkeliggjøre i praksis. Men bortsett fra denne innstilling hos enkelte uansvrilige elementer råder det en fundamentale enighet om landets utenrikspolitiske mål. I denne henseende holder Amerika på å bli en moden nasjon., Før før i tiden var det nettopp utenrikspolitikken som gav anledning til de største patristridighetene.

President Roosevelt er 62 år og hans karriere er kjent av alle. Han har sittet så lenge ved roret at mange unge amerikanere ikke kan huske noen annen president, Dewey er bare 42 år. I motsetning til Roosevelt som er rikmanns sønn, kommer han fra et typisk hjem i det mellomste vesten, hans familie var ikke velhavende og med ingen spesiell social anseelse, han har selv arbeidet seg fram, han har finansiert sin egne studier og tenkte på å bli operasjonssjef før han endelig besluttet seg til å bli sakfører. Som offentlig anklager i New York vant han berømmelse over hele Amerika for den kristne møte hvorfor han knuste gangsterveldet i denne byen. To år senere ble han med overveldende majoritet valgt til guvernør i staten New York. Han har sinneende ry som administrator. Han har som presidentkandidat ført en forsiktig politikk, og det er vanskelig å plasere ham og finne ut av hans personlige overbevisninger. Han har foreløpig nyttet seg med å erklære seg som motstander av islasjonismen, og han har gjort det klart at Tysklands og Japans fullstendige nederlag er den første oppgave som vil hvile på ham i Washington.

Det politiske 2-partisystem er for mange europere likeså uforståelig som ptolemeernes bryllupskikker, Det er heller ikke merkelig. Gjennomsnittsamerikaneren kan meget vanskelig selv finne svar hvis man spør ham om forskjellen på republikanerne og demokratene. Hvilket er det radikale parti og hvilket er det konservative? Hvilket representerer kapitalen og hvilket representerer ~~kapitalen og~~ arbeidernes? Da partiene ble dannet, eksisterte det utvilsomt økonomiske og ideologiske forskjeller mellom dem, og den enkelte av disse forskjeller lever stadig videre i tradisjonen. Men det er konservative republikanere i Iowa, det er radikale demokrater i de store byer i Nordstatene og konservative demokrater i Georgia. Stort sett tar partiene farve etter sin president. Republikanerne under Theodor Roosevelt og demokratene under Franklin Roosevelt betegnes som liberale og framskrittvernlige. Begge partier var konservative under republikaneren Harrison og demokraten Cleveland.

En berømt amerikansk skribent og historiker har forklart problemet på følgende måte.

Uagen av partiene har en bestemt politisk eller økonomisk filosofi. De er begge rett og slettorganisasjoner som har til formål å revidere landet

og sveise sammen unionen. Derimot anser de det ikke som sin oppgave å sp. tanker og ideer. Hvis de fortsatt skal eksistere og oppfylle sin misjon, må de tilpasse seg de store svigninger i den offentlige mening. Partiene eksisterer ikke for å påtvinge unionen en eller annen læresetning. De eksisterer for å avspille forskjellene og nyansene i dette veldige folkelegemet, og på basis av disse forskjeller å finne fram til de nødvendige kompromisser, så frihet og effektivitet, ro og orden kan virke side om side.

Det er kanskje et merkelig system, men et system som har virket i 150 år, det har overlevet en fryktelig borgerkrig, en rekke store utenlandske kriger foruten flere økonomiske katastrofer, og det har fremdeles alle amerikanes tillit. Amerika er et ungt land, men dets regjeringsform er eldre enn noe annet lands med unntagelse av Storbritannias.

RAKETTFLYET- HURTIGERE ENN LYDEN+
(Fra Collier's)

Man kan trygt forutsi to ting om raketflyet: 1) Flyet bør, uten gjennemrørende forandringer, gjøre minst 150km. mer i timen enn propelldrevne jaktplan. 2) Gjennom videre utvikling av de prinsipper som er anvendt i dette flyet kommer man til å kunne konstruere maskiner som flyr med hit* til uanet hastighet- teoretisk opptil 2.000km. i timen- og på høyder meget større enn den ikke offentliggjorte høyeste høyde som hittil er oppnådd.

Raketflyet kan fly i fortynnet luft, gjøre vertikalsvinger og manøvrere med en smidighet som mange jaktfly ikke kan prestere på meget lavere høyde. Og- det viktigste av alt for øyeblikket -det viste seg brukbart som militærfly, istand til å bære en full krigsbevepning.

Raketflyet flyr nesten uten bråk og vibrasjon. Den dempede duren kan ikke oppfattes fra marken uten når flyet passerer rett over den som lytter. Det burde derfor være særlig vel skikket for lufanfall mot marktropper.

SASSPON ELLER SPRIT OG GUMMI+.

(Fra Science News Letter)

For å få tilstrekkelig mengder røkfritt krutt og kunstgummi behøver de allierte store mengder alkohol. Men for å framstille alkoholen trengtes veldige mengder korn, og det var allerede brukt meget av verdens kornbinger. Produksjonslederen er nå blitt befrikk for denne knipen ved hjelp av øntysk anti-nazistisk forretningsmann, som lærte dem å få alkohol lett og billig av saggpån, som det finns ubegrenset tilgang på.

Schaefer er kjemiker og ledet før krigen en fabrikk i Tyskland som på en enkel og økonomisk måte framstilte alkohol av trespån. Imidlertid ble han angitt av en ivrig nazist og satt i konsentrasjonsleier i 1938. Han slopp løs og klarte å flykte ut av Tyskland. I 1941 reiste han til Amerika, og stilte sine erfaringer i industrisaker- framstillingen til USA's forføyning. I et helt år gjorde han ffløngte forsøk på å komme i kontakt med myndighetene, da han var en fremmed i et fiendeland. Men en dag lykkedes det for ham å få fortrede for DR. Hall, det amerikanske skogvernstyrets kjemiker. Amerikanerne opprettet en prøvfabrikk, og amerikanske kjemikere forbedret endog den tyske prosessen.

KRIGSFORBRYTERNE FOR RETTEN+

(Av Victor Windt i Göteborgs Handels- og Sjøfartstidene, gjengitt av Fremtiden)

"Hvassskal man gjøre med Tyskland", er mer enn noensinne dagens spørsmål i store Britiske kretser, ikke minst fordi spørsmålet synes å kreve et hurtig svar. Det forekommer som om tilhengerne av en hard fred er vokset sterkt i antall i det siste, og det vilde neppe være riktig å gi Lord Vansittart hele æren for det. De fortsatte massebord av jøder i Sentral-Europa har

vakt en storm av avsky. Massehenrettelsene i de okkuperte land, og sist, men ikke minst, den planløse terrorbombing av engelsk sivilbefolkning har gjort Brede befolkningslag i England modne for en ganske hårdhendt behandling av Tyskland. Diskusjonen om problemet Tyskland fortsetter dag ut og dag inn i dagspressen og i ukepressen, men det blir stadig sjeldnere at det hever seg noen stemme som talsmann for milde moter.

I de siste dager har en kino i London vist en russisk film, hvis skremmende aktualitet har vakt en bokstavelig sensasjon. Det er en filmopptagelse av den rettergang som fant sted i Kharkov i desember 1943 mot tre tyske militærpersoner og en russisk quisling i anledning av de grufulle masse mord som den tyske okkupasjonsherren foranstaltet våren og sommeren 1942. Omkring rettergangen og som bakgrunn for denne vises en serie bilder av massegraver og mishandlede menneskelig fra egnen omkring Kharkov. Selve rettergangen finner sted i en teatersalon, for størstedelen fylt av arbeidere og bønder fra egnen. Der hvor scenen før var, sitter krigsrettens medlemmer og den offentlige anklager, foran dem vidnene og til høyre de fire anklagede. De tretyskere - en løytnant, en sersjant og en korporal - har tilhørt feltpolitiet eller Gestapo.

Tyskerne taler under rettergangen sitt eget språk, og deres uttalelser over settes omhyggelig av edsvorne tolker. De erkjenner seg skyldige i å ha vært medvirkende ved massehenrettelser av sivile, men de sier at de har handlet etter ordre. Tyskerne virker nærmest upåvirkete, men nu og da sitter ett eller annet ord fast i halsen på dem. Når de nevner ordet "Gaswagen", kan man se, hvorledes de forsøker å krype inn i sitt skall, så å si. De later til å være på det rene med at de agerer med i forspillet til ett av de største dramaer i moderne tid: de er de første krigsforbrytere som er stillet for retten. Men de beklager seg ikke, de forsikrer at de taler sannhet og fragår intet som er kommet frem under forundersøkelsen. Men merkelig nok virker de som automater, og de gjør også gjeldende at de bare har vært tannehjul i et veldig maskineri. Det er først da de lokale vidner som selv har opplevet redselsdagene i Kharkov, står overfor retten, at scenen forandrer utseende og blir levende. Bl.a. ser man en kvinne som forteller om hvordan hun gjenfant sin sårede manns mishandlede lik på militærhospitalet i Kharkov etter de tyske troppers inntog. Alle sårede ble nemlig "likviderte". Hun får et hysterisk anfall overfor retten under utsegnet. Nu skjuler de tre tyskerne ansiktet i hendene, og man ser hvordan den enes rygg skjelver.

Innen retten trekker seg tilbake for å overlegge, får de anklagede ordet for siste gang. Den russiske quislingen forsikrer at han har handlet under trussel om straff og mishandling, men med ett tier han stille, som om det gikk opp for ham at det hele var meningsløst. Han setter seg. Tyskerne taler stadig som automater - men de ber om nåde. De er ikkelenger stramme prøyssere - de anklager ikke. Jeg vil hjem og fortelle det tyske folk at det er blitt ført bak lyset, sier en av dem. La meg reise hjem til Tyskland, gjentar han.

Noen tyske soldater opptrer som vidner. En av dem er åpenbart sosialdemokrat - han setter seg til doms over nasjonalsosialismen. De andre skiller grusomhet da har vært vidne til. Og man kan se og høre på dem at de skammer seg over å bære tysk uniform.

Man vet ikke hva som er mest opprørende - når en av de anklagede med sin unyanserte stemme beretter hvordan de små patienter på barnehospitalet i Kharkov ble hentet av SS-menn for å bringes til "hyggelige tanter og onkler i Stalingrad" og siden en etter en ble skutt ned ved hospitalets port og lesset på ventende biler - eller når de uvillig og motstrøbende avgir tilståelser om gassingene av tusenvis av ofre. Man hør om hvordan "gasvognen" kjører frem utenfor fengslet i Kharkov, og hvordan fangene hentes ut. Noen setter seg voldsomt til motværge, men også de tvinges inn i vognen, dørene lukkes, og gassen settes på. Det er i all sin knastørre kortfattethet noe av det mest redselsvekkende man her hører fremført på Goethes og Schillers språk... Eller massetransportene til de ferdiggravete massegravene, hvor sivile i tusenvis males ned av maskingeværer, mens andre lukkes inne i byens traktorfabrikker og brennes levende. Ingen malerier

av Goya, ingen skildringer av Dante formår å få dette heivete fra våren og sommeren 1942 til å bli glegne. Overfor disse scener forstår man hvorfor de russiske soldater slåss som djævler, og hvorfor ingen tyske armeer i verden kan hindre dem i å trenge inn i det tyske rike.

Da den offentlige anklager patetisk krever øden ved hengning, bryter et spontant bifall ut blant publikum, og det samme skjer da dommen forkynnes - uten at rettsformannen med en mine eller en bevegelse søker å hindre demonstrasjonen.

Omkring 40.000 mennesker har samlet seg på en stor plass i Kharkov, hvis ruiner ses i bakgrunnen. Gaigene er reist midt på plassen, og politiet har det største besvær med å holde de bølgende menneskemassertilbake. Noen biler kjører frem, og ut av dem kommer de fire dønte. Tyskerne er i uniform. Alle har hendene bakbunnet. Løytnanten, som har en latterlig liten mustasje, forsøker å le hånlige av mengden. De andre har et fullstendig utslukket uttrykk i ansiktet. De blir båret opp til galgen, og noen minutter senere ser man bare fire silhuetter dingle i luften, mens man hører menneskemassene høylydt gi sin tilfredshet til kjenne. Rettferdigheten er skjedd fyldest - sier speakeren.

Det engelske publikum reagerer ikke anderledes enn det russiske. Det sitter som forstedet under selve rettsscenene og synes engang imellom under de aller mest redselsvekkende scener, å lukke øynene. Man hører latter i salen, da en av de anklagete ber om lov til å reise hjem for å omvende sine læs menn. Endeløse, nesten avsindige bifallssalver hilser dødsdommen og henrettelsen.

H O L L A N D

"Hollandske problemer foran befrielsen" fra "Avisutdrag".

Såvel den hollandske regjering som folket i Holland er på det rene med at "en gjenoprettelse av de forhold som rådet før 10. mai 1940 hverken er mulig eller tilstrækkelig" - som det heter i det politiske manifest som nylig er blitt utferdiget av representanter for forskjellige synskretser i Holland, og som er blitt spredd i hundretusener av eksemplarer av de store illegale avisene. Det heter videre: "En demokratisk parlamentarisk statsform er nødvendig for en sunn politisk utvikling i et land. Men tiden krever at de demokratiske prinsippene utstrekkes til å gjelde også på det sosiale området. Både arbeidere og konsumenter bør være representert i ledelsen for de industrielle tiltak." Senere uttaler manifestet sin overbevisning at de "liberal-kapitalistiske produksjonsmetodene ikke lenger er istand til å garantere individets sosiale trygghet." Disse produksjonsmetodene bør derfor avløses av "et system av nasjonal og internasjonalt kontroll" hvor det utilslørte profittmotiv er bannlyst.

Pga. oversvømmelsene får hollenderne spesielt store vanskeligheter med å bringe landet på fote igjen etter krigen. Den hollandske utenriksminister van Kleffens skrev nylig i "Foreign Affairs": "Meget beror på hva tyskerne får tid og anledning til å anrette av ødeleggelser. Men selv under de heldigste forutsetninger vil det kreve betydelig hjelp utenfra for å få igang tørrleggingsarbeidene i de oversvømmede strøk, boligbyggingen for de mange hjemløse, jordbruket, og en gjenoppbygget industri." Van Kleffens skriver videre at "verden vet at det er Tyskland som er årsaken til de katastrofale tilstandene i Holland," og fortsetter: "Om Tyskland ødelegger så store deler av Hollands jord at det for lengre tid kommer til å innvirke på landets muligheter til å forsørge sine 9 mill. innb., da kan det bli nødvendig for Holland alvorlig å overveie om ikke Tyskland som kompensasjon bør overlate et tilsvarende territorium."

"Bulletinen" skriver:

Den hollandske statsminister Gerbrandy har uttalt at dersom tyskerne ikke snart blir kastet ut av Holland, står det hollandske folket overfor trusselen om den største katastrofe i sin historie. Tyskerne er nemlig gått igang med å iverksette en plan for Hollands ødeleggelse som omfatter hungersnød, oversvømmelser, deportasjoner og alle slags ødeleggelsesarbeider. Ved å sprengte demningene kan de sette vidstrakte områder under vann og drukne befolkningen i de tett bebodde strøk. I de store byene er det mangel på mat, og hvis situasjonen ikke forandrer seg, kommer masser

av mennesker til å bli sultedøde. Tyskerne har forsøkt å komme jernbanestreiken til livs ved å skyte ned jernbanetjenestemann, men Gerbrandy uttaler at det er tungtveiende grunner til ikke å avslå streiken. Det er kommet 6000 mann ødelagtes stropper til Rotterdam, hvor kokkene og alle andre havneanlegg skal ødelagges. 7. oktober fikk alle menn i Utrecht mellom 17 og 50 år ordre om å innfinne seg til arbeidstjeneste. De bare et lite antall etterkom ordren, ble 4000 menn arrestert. Halvparten ble ført til provinsen Brante, mens resten ble ført østover. De de allierte nærmet seg den beryktete konsentrasjonsleiren Vught, skjøt tyskerne 500 fanger og førte resten i lastebiler til Tyskland. "Spørsmålet er ikke om vi skal gå ut av krigen som en fattigere eller rikere nasjon," sa statsministeren til slutt, "men om vi i fremtiden skal kunne spille vår rolle som en moderne sivilisert nasjon. Det er spørsmål om vårt være eller ikke være."

VITENSKAPEN VINNER KRIGEN.
(Fra "Times")

Sommern og høsten 1942 fikk de alliertes tekniske eksperter foruroligende meddelelser om ubåtens voksende slagkraft. Men det var de amerikanske vitenskapsmennene som vant. De siste ti dager i mars 1943 sank antallet av tillykkede ubåtangrep mot allierte fartøyer plutselig til 1/3. Ved slutten av 1943 oppkjente Hitler offentlig at "en eneste teknisk oppfinnelse av våre fiender" hadde svekket fremgangen for hans ubåter. I virkeligheten er det ikke tale om en enkelt oppfinnelse, men om en kombinasjon av nye tekniske fremgangsskritt som utarbeides av en navnløs arme av amerikanske vitenskapsmenn.

Leder for denne arme er en skarpsinnig og oppfinnsom fysiker, doktor Vannevar Bush, i ferdstid sjef for Carnegie-stiftelsens utstrakte vitenskapelige domener. Som ordfører i hærens og fløtens arbeidskomite for nye krigsmidler er han den første sivile tekniker som har hatt sete og stemme i høyeste krigsråd. "Forsvarets forskningsnevad" (The Office of Scientific Research and Development) eller OSRD som står under ham, er simpelthen en fanteavdeling av den militære generalstaben. Under OSRD sorterer praktisk talt hele den amerikanske forskning i militære spørsmål.

Bush's arme består av 6000 av Amerikas fremste naturvitenskapsmenn. De har ingen spesielle lønnsfordeler, får ingen profitt, ingen medaljer. Deres arbeid begis med den største hemmelighetsfullhet. Når de samles til rådsløgninger, gjennomseker man først lokalene fra kjeller til loft etter uønskede lyttere. Spesielt hemmelige projekter bearbeides i avsides liggende, strengt bevoktede søkfunn, hvor ingen får gå inn eller ut uten særskilt passerseddel. Dessuten får hver enkelt vitenskapsmann som oftest bare en begrenset del av et problem å løse.

Hittil har OSRD frembrakt ca. 200 nye stridsmidler. De eneste offentlige hentydningene til hva de holder på med, er navnene på de 18 underavdelingene. Det er f.eks. ekkoradio, undervannskrigførelse, radio, sprangstoffer, granatkastere og liknende våpen, "spesialprojekter" (raketter?), brannbeskyttelse. Det største forskningsobjekt var ekkoradio, dernest U-båtbekjempelsen.

OSRD har frembrakt mangfoldig mere prosaiske, men derfor ikke mindre viktige oppfinnelser. På en eneste uke slapp man således ut en ny 230-kilos brannbombe av olje og magnesium som ikke kan slukkes, en elektronrørsregulator for flymotor-kompressorer og to nye panserbiler til bekjempelse av stridsvogner med grovkalibrige våpen.

Betegnende for vitenskapsmennenes uhyre innsats på alle mulige områder innen krigsførselen, er følgende amerikanske oppfinnelser som alle har sett dagens lys under krigen: Selvstyrende torpedoen som går 8 km. med en fart av 30 km. i timen, metoder til å gjøre flydrakter, klar og stoppede ting brannsikre, maskindrevne kanontårn i fly, raketter både for lette våpen og for felt- og luftvernartilleri samt for å hjelpe tunge fly å starte hurtig, propell-løse fly, fluorescerende og fosforescerende stoffer som setter soldater og flygere istann til å skjelve ting om natten og metoder til å sette fart på produksjonen av penicillin.

Bush har måttet kjempe mot mange harde øyst med utskrivningsmyndighetene for å få beholde sine unge forskere. Skapende vitenskapelig forskning, trenger

det ungdom til. Bush sier: "Det er bare gutter som går til dette her, i det er bare de som er inne i det.

En av Bush's stolteste bedrifter er å ha samarbeidet USA's og Storbritannias forskningsvirksomhet. Begge parter stiller alle sine erfaringer til den annens forføyning. OSRD har et byrå i London, og The British Central Scientific Office ett i Washington.

Bush taler om selv som en fredens mann som arbeider med en ubehagelig, men nødvendig oppgave. Han vegrer mot å diskutere de muligheter som OSRD oppfinnelser kan ha i fredstid. Etter hans mening er organisasjonens oppgave ene og alene å forkorte krigen. Men han skulle gjerne se at han fikk en lignende organisasjon i den kommende fredstid. Bush har to sanner med i krigen, og han slår i bordet og sier: "Om vi hadde holdt oss i forreste linje når det gjaldt krigens tekniske side for 10 år siden allerede, så hadde vi antagelig sluppet fra denne her elendige krigen!"

KONFERANSEN I DUMBARTON OAKS.

(Fra "The Economist")

"The Economist" diskuterer i en leder utfallet av den langvarige konferansen i Dumbarton Oaks. Kritikken er velgjørende saklig og nøktern. Vi får et godt inntrykk av at de resultater som er nådd, virkelig kan danne et grunnlag for fremtidig samarbeide.

Det fremheves meget sterkt hvor begrenset de mål er som konferansen har satt opp, i motsætning til Folkforbundets ofte høytflyvende og uigjennomfærlige idealisme. "Den nye verdensorganisasjonen foregir ikke å bety en revolusjon i forholdet mellom nasjonene eller en formel for evigvarende fred. Den blir presentert meget mere beskjedent som et nyttig stykke maskineri når det gjelder å utføre slike oppgaver som uavhengige nasjoner velger å utføre i fellesskap. Det er f.eks. innlysende at de tilfeller da organisasjonen effektivt vil kunne anvende makt, vil være begrenset. (Anvendelse av makt forutsetter enighet mellom alle stormaktene og minst to av de små)."

Artikkelen slutter som følger:

"I sammenligning med den apokalyptiske begeistring som hersket i 1919, er disse refleksjoner utvilsomt pessimistiske. Og hvis pessimismen går over til kynisme, da er også alt tapt. Men hvis den virker som en spore til konstruktiv realisme, så kan den gjøre mere godt enn en aldri så stor utopisk idealisme. Det nye Genevas konstitusjon er når alt kommer til alt, ikke alfa og omega når det gjelder utsiktene til å opprettholde internasjonal fred og orden. Enhver organisasjon, samme hva lover og regler den stiller opp, er bare en mekanisme som skal gi uttrykk for nasjonenes mening og vilje. Det var kanskje mellom krigene for mye snakk om internasjonal lovgivning, for i det minste studium av papir-forfatninger, noe som førte til overdreven tillit til behagelige sofisterier og en lettvinde tro på at individuelt og nasjonalt ansvar kunne unngås. Hvis det mindre sørgjerrige innholdet av de nye planene fører til en fornyet forståelse av den betydning som den nasjonale politikk har - og det vil igjen si til et studium av de måter og de mål som nasjonene vil bruke sin innflytelse og sin makt for å oppnå - da vil de hjelpe til å bevare freden."

FRÅ HJEMMEFRONTENS LEDELSE .

Vi har nettop fått vite at fienden skal gå igang med drastiske tiltak for å knække motstandsbevegelsen i Norge. Vi må være forberedt på raszjaer, avsperringer, arrestasjoner og terror i hittil ukjent omfang. Enkelte steder er angrepet allerede begynt, og hovedoffensiven er forestående.

Den norske motstandsbevegelsen lar seg ikke knække. Men situasjonen er alvorlig. Vi må besikke vårt hus og holde hodet klart. Vi må tænke, kald beregning og disiplin skal vi bryte angrepet.

Vi har gitt følgende dagsordre:

1. Legg omhu og arbeide inn i dine forsiktighetsforanstaltninger. Ta ingen unødvendige sjanser. Saken krever modig innsats, men dumdråstighet er fiendens forbunnsfelle. Uforsiktighet og tankeløshet kan få de alvorligste

1. følger for landet. Den uforsiktige rammer ikke bare seg selv.
2. Skriv minst mulig. Brenn overflødige papirer idag. Gå minst mulig run med hemmelige papper på deg. Må du gjøre det, så gjør det godt.
3. Oppbevar alt hemmelig stoff slik at fienden ikke finner det ved husundersøkelse eller razzia. Rott på dette idag.
4. Alle navnlistor er forbudt. Tilintetgjør dem med det samme.
5. Snakk ikke til noen utenforstående om ditt arbeid i hjemmefronten, ikke din beste venn, ikke din kone. Gjør dette til regel fra idag.
6. Pass ditt eget arbeid og blann deg ikke oppi andres. Vær ikke nysgjerrig. Det gjelder å vite minst mulig.
7. Se deg før. Fienden kan sitte på vakt der du ventet å finne en medarbeider. Forviss deg på forhånd om at alt er klart.
8. Gå i dekning hvis det er fare for at du kan bli tatt. Bli der til faren er over, husk at fienden ikke alltid slår til med det samme. Forveksl ikke lettsinn og mot.
9. Du som står utenfor det aktive hjemmefrontsarbeide må t i e s t i l l i med det du tilfeldigvis får vite eller komme over. Det er din plikt.

* *

NAZISTISK PROPAGANDA I AKTUELL BELYSNING.

(fra "Bulletinen")

Under okkupasjonen har våre hjemlige nazister etter fattigevne prøvet ethvert middel i sin propaganda for å vinne det norske folk for sin oppfatning. Løkketoner og skremsler har gått hånd i hånd. Nå er bare skremsler tilbake. Selv NS har innsett at det er ingenting mere å lokke med. Alt sett nå inn på å skape "bolsjevikskrek". Vi har fått vite om igjen og om igjen at vår konge og regjering har solgt Norge til Russland, og nå om dagen gis det oss stadig eksemplere på at oppfyllelsen av salgskontrakten er begynt. Dagens meldinger fra Ishovsfronten viser hver påkrevet det har vært å få en avtale også med Russland. Vi skal derfor friske opp igjen det som virkelig skjedde gjennom de avtaler vår regjering inngikk med den britiske, amerikanske og russiske regjering i år, og hva disse avtaler innebærer.

Som kjent er det skapt en felles overkommando for de vesteuropeiske land og de amerikanske styrker under general Eisenhowers ledelse. De norske styrker har sin overkommando som igjen står under Eisenhowers ledelse, i likhet med den britiske, franske, hollandske, belgiske osv. På samme måte som Frankrik Belgia og delvis Holland er befridd av egne og allierte styrker, vil det samme skje her. Våre egne styrker er på langt nær tilstrekkelige til å løse den oppgaven alene. Det var derfor nødvendig å få en avtale med våre vestallierte om alle de spørsmål som reiser seg i forbindelse med besettelsen, særlig de forholdet mellom den norske siviladministrasjon og den allierte øverstkommanderende som kommer til Norge for å bekjempe eller avverge tyskerne. Men også i forhold til vår østallierte, Russland, var de samme problemer aktuelle. Vi gir her ordet til general Hansteen: "At en overenskomst av denne art er sluttet også med våre venner russerne, har sin praktiske bakgrunn i at det eksisterer en Murmanskfront. Rammer tyskerne denne fronten, ville det være helt beredende på de taktiske forhold i øyeblikket om russerne synes de må følge tyskerne et stykke inn på norsk territorium. Man kan vel ikke forlange at russerne skal stoppe ved Grense*Jacobselv eller Pasvikelven hvis tyskerne sjenerer dem fra den annen side, og vi ikke selv allerede er der for å ta oss av dem. Det er i full overensstemmelse med folkeretten om russerne da fortsetter innover norsk område, samtidig som det er i vår interesse også at de fordriver fienden. Derved oppstår, om enn i beskjeden målestokk, nettop behovet for å regulere forholdet mellom deres militære og våre myndigheter på stedet." Denne uttalelse stammer fra en tale til den arbeidsmobiliserte ungdommen i London radio 14. juni 1944. Generalen nevner den mulighet at tyskererammer Murmanskfronten. Etter den utvikling som har funnet sted i Finland nylig, jages tyskerne nå ut av Nord-Finnland, og den militære utvikling som general Hansteen forutsetter, er blitt aktuell.

Både hjemme og ute vakte regjeringens avtaler alminnelig tilfredshet, særlig fordi det ikke voldt noen vanskelighet å komme til enighet. Vår tilfredshet er enda større idag, fordi det forhold avtalens regulering blir stadig mere aktuelt etter som Norges befrielse nærmer seg.

P R E S S E K L I P P .

Et nytt amerikansk våpen som i stor utstrekning har æren for de hurtige gjennombrudd av de tyske forsvarsstillinger i vest, er en ultraeffektiv flammekaster montert på tanks. Flammene kan til og med skyte rundt hjørner, hvis de har en gjenstann å rikosjettere mot.

*

En sveitser skriver fra Florenz til en sveitsisk avis: "De siste 10 dager har vært fryktelige. Et tysk fallskjermregiment har husert som vandaler i Florenz. Vann, lys, gass, telefon - alt er borte. Den mannlige del av befolkningen våget overhode ikke vise seg på gatene. Butikkene ble plyndret. I de ytre kvarterer trengte tyskere og fascistene inn i privathus og tvang folk til å utlevere klar og verdifulle saker." Brevet slutter: "Terroren i de siste ukene vil aldri bli glemt. Men fascismen er nå definitivt ferdig. For første gang ser man etter glade mennesker."

*

To dager før den slutteløse reising i Paris gikk byens jernbanemann til streik. De utmerkede seg ved stor tappernet og gikk så langt som å legge seg tvers over linjen for å hindre togtrafikken.

*

Tyskerne i Danmark har nå tatt konsekvensen av Hitlers ordre om å skyte fanger i stedet for å dømme dem til døden. Dette fremgår av en meddelelse om at de spesielle SS-domstolene i Danmark skal opphøre. Gestapo overtar dermed også den dømmende makt. Arresterte danske frihetkjempere kan altså nå forsvinne uten at man hører noe om det, hvis ikke de henrettedes navner kan offentliggjøres gjennom illegale kontakter.

*

I Struer på Jylland arrester-te tyskerne forleden et bybud fordi hunden hans hadde bitt flere tyske soldater, hvorav tre måtte legges inn på feltlasarettet. Bybudet ble anklaget for å ha dressert hunden til å bite tyskere. Det vakte stor munterhet i retten da flere vitner fortalte at hunden ikke var dressert til det, men hadde tyskeshat i blodet. Det var nemlig

en skotsk terrier. Bybudet slapp med en bot på 300 kr., men hunden ble henrettet ved skyting.

*

På et reisebyrå i København er allerede begynt å tegne søg for flybilletter til London.

*

Bensinmangelen i Tyskland gir dog nå de mest groteske utslag, forteller reisende som nylig besøkte herrefolket. Det er allerede lenge siden en herte at sporvognene tar lastebiler på sleep i gang. Men det siste som fortelles, slå alle tidligere rekorder. En rekke firmaer i Berlin har nå gått over til å la okser transportere sine varer. Blant annet blir man vitne til at de store bryggerivognene kjører omkring på Berlins asfaltgater forspent av okser.

*

Syv japanske admiraler er avgått ved døden ifølge en oppgave fra Tokio som BBC gjengir. Dette skulle bety at ialt 19 japanske admiraler nå er døde i løpet av en måned. Harakiri-epidemi?

*

I Nord-Italia fører tyskerne med seg alt de kan løste inn i jernbanevognene av maskiner og annet fabrikkutstyr og fører det med seg nordover. Alt annet ødelegges på stedet. Blant arbeidere og fabrikkere i Nord-Italia er man meget urelig over denne taktikk, for det vil ta lang tid å bygge fabrikkene opp igjen og de italienske arbeiderne frykter for en lang arbeidsløshetsperiode etter krigen. Samtidig som industrifortagene ødelegges, tvinger tyskerne bønderne under de strengeste trusler til å hugge ned sine oliventrær, noe som vil få katastrofale følger for det italienske landbruk. Ifølge oppgave fra den allierte kontrollkommissjon i Italia, er 94 % av alle industriarealer fra Sicilia til Florenz totalt ødelagt.

*

S Ø R G F O R A T F L E S T
M U L I G F Å R L E S T A V I S E N !

H U S K A T O P P L A G E T E R
B E G R E N S E T !